

2006'DA 1287 MW'LIK KURULU GÜÇ İŞLETMEYE ALINDI

Yusuf GÜNAY - Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu Başkanı

Elektrik enerjisi sektöründe 2006 yılında da özel sektörün yeni yatırım projelerinin lisanslandırılması süreci devam etti. 2006 yılında özel sektöre 3 bin megavat civarında kurulu gücü olan 105 projeye lisans verildi. Kurumumuzdan lisans alan ve Enerji Bakanlığı tarafından geçici kabuller yapılan 1287 megavat kurulu gücünde tesis 2006 yılında işletmeye geçmiştir.

23 Temmuz 2004 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren "Elektrik Enerjisi Üretmek Amacıyla Aynı Bölge ve Kaynak İçin Yapılmış Birden Fazla Lisans Başvurusu Olması Halinde Seçim Yapılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ" hükümleri gereğince; yenilenebilir kaynaklara dayalı projelerde, aynı kaynak için birden fazla tüzel kişinin üretim tesisi kurmak üzere başvuruda bulunması halinde lisans verilecek tüzel kişi, en yüksek lisans alma bedelini teklif eden tüzel kişi olarak belirlenmektedir. Bu uygulama çerçevesinde toplam 1370 megavat kurulu güce sahip 27 proje için teklif verme süreci sonuçlandırılmış, verilen tekliflerden toplam 219 milyon YTL civarında gelir elde edilmiştir. Danıştay 13. Dairesi tarafından alınan 8 Şubat 2006 tarihli yürütmeyi durdurma kararı gereğince söz konusu tebliğin uygulaması durdurulmuştur. 1 Temmuz 2006 tarihli ve 5539 sayılı Kanun kapsamında, 12 Ağustos 2006 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren "Elektrik Piyasasında Üretim Faaliyetinde Bulunmak Üzere

Su Kullanım Hakkı Anlaşması İmzalanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'te Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" hükümleri gereği teklif verme toplantısı gerçekleştirilmemiş olan başvurular DSİ'ye iade edilmiştir. Aynı Yönetmelik hükümleri gereği, aynı kaynak için birden fazla başvuru olması durumunda DSİ tarafından düzenlenen kapalı zarf ile teklif verme toplantısında kaynak katkı payı için yapılan en yüksek teklifin sahibi olan şirket Kurumumuza lisans başvurusunda bulunmaktadır.

Rüzgara dayalı elektrik üretim projelerine ilişkin olarak; bu yıl başında 20 megavat olan Türkiye'nin rüzgar enerjisine dayalı üretim tesisi kapasitesi, bugün itibarıyla 51 megavat olup gelecek yılın başında bu değer 100 megavata, bağitlanan ekipman siparişleri göz önüne alındığında 2008'in ilk yarısında ise 230 megavata ulaşacaktır. Rekabetçi bir serbest piyasanın oluşturulması ve 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanunu'nun da yasalaşması ile de alım garantisi modeli getirilmesi nedeniyle, en zor yatırımlar arasında yer alan rüzgar yatırımlarının artması beklenmektedir.

Diğer taraftan, 3096 sayılı Kanun kapsamında bağitlanmış alım ve fiyat garantili mevcut sözleşmelerden feragat edilmek suretiyle rekabete



dayalı serbest piyasa koşullarında faaliyet gösterilmesini teşvik edici düzenlemelere de ikincil mevzuat içerisinde yer verilmiştir. Bunun sonucunda; 497 megavat kurulu gücündeki 12 adet hidroelektrik santrali, 105 megavat kurulu gücündeki 5 adet rüzgar enerjisi santrali, 45 megavat kurulu gücünde 1 adet jeotermal ve 82 megavat kurulu gücünde 1 adet doğalgaz yakıtlı santral olmak üzere toplam 729 megavat kurulu gücündeki 19 üretim tesisinin yapımı serbest piyasa şartlarına getirilmiş ve Yap-İşlet-Devret modeline göre mevcut sözleşmesi olan bu tüzel kişiler, sözleşmelerindeki rekabete aykırı hükümlerden feragat ederek, herhangi bir teşvik olmak-

sızın, rekabetçi piyasa koşullarında faaliyetlerini sürdürmek üzere lisans almışlardır. Yine bu kapsamda, toplam 250 megavat kurulu güce sahip 3 ayı proje daha başvuru aşamasında bulunmaktadır.

26 Temmuz 2006 tarihinde yayımlanan "Elektrik Piyasasında Mali Uzlaştırma Yapılmasına İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Tebliğ'in Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Tebliğ" ile ilgili tebliğ yürürlükten kaldırılarak, Ağustos 2006 döneminden itibaren "Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği" hükümleri uyarınca nakdi uygulamaya başlanmıştır. Söz konusu Yönetmeliğin uygulanmaya başlamasıyla piyasada oluşan arz-talep dengesi sonucunda ortaya çıkan fiyatlar kullanılmaya başlanılmış; böylece, serbest elektrik piyasasında katılımcısı elektrik üreticilerinin gerçek maliyetleri üzerinden yük alma teklif verebilmelerini sağlamıştır. Bu çerçevede, Kurumumuza faaliyetini durdurmak üzere başvuran doğalgaz yakıtlı şirketler, gelişmeler üzerine faaliyetlerine devam etme kararı almıştır.

Ayrıca bir otoprodüktör ya da otoprodüktör grubu lisansı sahibi tüzel kişinin rekabet ortamında satabileceği elektrik enerjisi miktarı yüzde 25'den 2006 yılı da dahil olmak üzere 31 Aralık 2008 tarihine kadar yüzde 30 olarak yeniden belirlenmiştir.

Elektrik Piyasası Kanunu uyarınca 3 Mart 2003 tarihinde yıllık 9 milyon kilovatsaat olarak başlatılan, tedarikçilerini seçme serbestisine sahip tüketicilerin yıllık tüketim eşiği, 6 milyon kilovatsaate indirilmiştir. Bu değer yaklaşık yüzde 32'lik bir piyasa açıklığına tekabül etmekte olup, serbest tüketici uygulaması kapsamında elektrik enerjisini serbest piyasadan karşılayan tüketicilerin oranı ise yüzde 15 civarındadır. Ayrıca, yıllık elektrik enerjisi tüketimleri serbest tüketici limitinden daha az olan tüketicilerin bir araya gelerek talep birleştirme suretiyle serbest tüketici olmalarına imkan tanıyan düzenlemeler de yapılmıştır.

Özelleştirme Stratejisi kapsamında TEDAŞ bünyesindeki bağlı ortaklıklar ve müesseselerin 20 dağıtım şirketi olarak yeniden yapılandırılması sonucunda, Kurumumuz tarafından bu şirketlere dağıtım ve perakende satış lisansları verilmiş ve 31 Aralık 2010 tarihine kadar geçerli olacak tarifeleri onaylanmıştır.

Yine Özelleştirme Stratejisi çerçevesinde EÜAŞ bünyesindeki santraller gruplandırılarak 6 adet portföy grubu oluşturulmuştur. Bu kapsamda, EÜAŞ bünyesinde sadece büyük hidroelektrik santraller kalırken, portföy şirketlerine termik santraller ve bazı küçük hidroelektrik santraller bırakılmıştır. Yeni yapılanma neticesinde 2006 yılı Eylül ayından itibaren portföy gruplarından doğrudan elektrik dağıtım şirketlerine satış yapmasına ilişkin geçiş dönemi sözleşmeleri imzalanmıştır.

Petrol ve Doğalgaz Piyasası Gelişmeleri

Petrol piyasası açısından 2007 yılında ulusal marker uygulaması başlayacak denetimlere devam edilecektir. Ayrıca Ceyhan Bölgesi için yapılan rafineri yatırımı başvuruları karara bağlanacaktır.

LPG piyasası açısından da lisanslandırmanın tamamlanmasının ardından sektördeki tüm oyuncuların gerekli eğitimlerden geçirildiği ve denetim çalışmalarının daha etkinleştirileceği bir yıl olacaktır.

2007, LPG ve petrol piyasası açısından denetimlerin ivme kazanacağı, tüm şehirlerdeki doğalgaz ihalelerinin tamamlanacağı bir yıl olacak.

Doğalgazda, şehir için doğalgaz dağıtım ihaleleri tamamlanmayan birkaç şehir kalmıştır. Özellikle Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki bu şehirlerimiz için ihalelerin nasıl yapılabileceği konusunda çalışmalar sürdürülecektir. EPDK'nın ihalelerine başladığı 19 Kasım 2003 tarihinden Kasım 2006'ya kadar 48 doğalgaz dağıtım lisansı ihalesi gerçekleştirilmiş, 42 şirkete doğalgaz dağıtım lisansı ihalesi verilmiş, 32 şirket bölgelerinde yatırımlarına başlamış ve 27 şirket ilgili bölgelerinde gaz arzına başlamıştır. Bu şirketler 4 milyar metreküplük doğalgaz dağıtımını gerçekleştirmiştir. Şebekenin ulaştığı potansiyel abone sayısı da yaklaşık 2.5 milyondur.

Önümüzdeki süreçte kısa vadede Siirt, Batman, Zonguldak, Bartın ve Aydın'da doğalgaz ihalelerine çıkılması planlanmaktadır.

Sonuç olarak, elektrik enerjisi sektöründen 2006 yılı özel sektör işletmeciliği, maliyetlere göre tarifelendirme, rekabetin tesisi ve yeni yatırımların devreye alınmasının teşvik edilmesi gibi açılardan işlemesi önem taşıyan Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği'nin nakdi uygulamasına geçilmesi önemli bir gelişme oldu. Ayrıca TEDAŞ'ın dağıtım bölgelerinin özelleştirilmesine yönelik teknik hazırlıkların tamamlanması ve özelleştirme sürecinin başlaması da bir diğer önemli adımdır. Gerek özelleştirmeler gerekse özel sektör işletmeciliğinin teşvik edilmesi sayesinde 2007 yılından itibaren her geçen yıl sistemdeki kayıp ve kaçakların azaltılması, verimliliğinin, kapasite kullanımının artması ve daha da önemlisi elektrikte arz güvenliği sorunu yaşanmaması için mevcut kurulu kapasitenin artırılması açısından adım adım olumlu gelişmeler yaşanacağı düşüncesindeyim. 2007'nin LPG ve petrol piyasası açısından denetimlerin ivme kazanacağı doğalgaz piyasasında ise ülkemizin tüm şehirlerdeki dağıtım ihale sürecinin tamamlanacağı bir yıl olacağı kanısındayım. ■